

Öntudattal, tehetséggel

Kossa Istvánról, születésének 70. évfordulóján

Teljesíthetetlen feladat Kossa István küzdelmes életét híven megrajzolni. A nincstelen napszámos fia nagy forradalmi, közéleti és emberi pályát járt be, történelmünk legküzdelmesebb évtizedeiben. A szegényeségnél is nagyobb csapás sújtotta négyéves korában: az árvaság. Kegyelemkenyeren, rokonoknál, idegeneknél, tengődve szeretet, pártfogó gondoskodás nélkül élte gyermekkorát, ifjúságát. Mindig és teljes erővel törekedett önmaga föléleltetésére. Tanulni akart. Nagy küzdelmek árán jutott be a premontrai keszthelyi gimnáziumba, de az egyetem kapui már nem nyílhattak meg előtte.

Budapestre jött, kenyeret kellett keresnie, villamosklausz lett. 1922-ben már részese a munkásmozgalomnak, és nem sokára a kommunista ifjúságok sorába lép. Felsmert igazságát megvilágítja számára a reakciós társadalom egész szerkezetét, árvaságának gyötrő érzését feloldja a munkásszóló szolidaritása, és hű elvtársakkal szövetséget köt. A harcos Villamos Szövetség szervezetében, 1932-ben a szakszervezeti ellenzék élére áll, az újjászervezett Villamos Szövetség főtitkára, a Szakszervezeti Tanács tagja lesz. Legális munkája még fontosabb írt, legális feladatokat takart. A Vörös Villamos című lap szerkesztője lesz, amíg a rendőrség harminckét társát

sával együtt letartóztatja. Szabadulása után nyilasok elleni tüntetéseket szervez, röplapokban leplezi le a BSZKRT fasiszta tisztviselőit. A növekvő elnyomás a munkásvezetők életére tör, és Kossa István is a 401-es büntetőszázaddal Ukrajnába hurcolják. Csak töretlen öntudata és páratlan életere mentette meg a megsemmisüléstől. 1943-ban több társával együtt sikerült eljutnia a szovjet csapatokhoz. 1944. novemberében a párt megbízásából hazatért, hogy részt vehessen a Szálasi-uralom megdöntésében. A felszabadulás harcaiból Kossa István roppant bátorsággal, tevékeny hűséggel vette ki a részét. Az új országot állította a szakszervezetek élére. 1948-ig a Tanács főtitkára volt. Kezdeti fogva tartása lett a párt Központi Bizottságának többször volt miniszter, országgyűlési képviselő, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium vezetője, aki a nemzetközi munkásmozgalom fórumain is sokszor képviselte harcoló népünket.

A felszabadult élet sok helyre állította, és Kossa István minden posztját kommunista öntudattal és rendkívüli tehetséggel töltötte be... Mindenkit munkára, tetterre, helytállásra biztatott. Nem ismerte a pesszimizmust, a lemondást, pedig az élet őt sem kímélte meg a családoktól. De erőt merített világnézetéből, abból a meggyőződéséből, hogy vala-

mi nagy, igaz és az egész emberiség boldogságáért munkáló ügy részese. Megnyerő közvetlenséggel bontotta le az emberi távolságokat. Minden embert közel állónak érzett, és mindenki-vel azonnal szót értett; hogyan let volna így, hiszen Kossa István a nép lelkéből lelkedezett jó fia volt. Amikor 1965-ben a párt a ravatalára tette a hálát és az ismerős virágait, méltán írták róla: „Minden tettét kommunista bátorság, tudatosság, derűlátás jellemezte. Emlékét minden magyar kommunista és szocialista, hazánk építésén munkálkodó minden dolgozó kegyelettel megőrzi.”

Mai Csipkerózsika

Húsz év után újra felkelt és megszólalt

Az ukrainai Mogiljev faluban azon a napon mindenki a hihetetlen újságról beszélt: a húsz éve mozdulatlanul fekvő, alvó Nagyzezsda Lebegyin megszólalt és felkelt az ágyból.

A betegség, amely 20 évre az ágyhoz kötötte, lassan fejlődött ki. 1954-ben történt... Erős fejfájásra panaszkodott, ingerült volt, máskor pedig leküzdhetetlen álomosság vett rajta erőt. Aztán eljött a nap, amikor nem tudott többé felkelni. 35 éves volt akkor, kislánya, Válya öt éves.

Öt évig a járási kórházban kezelték — eredmény nélkül, majd édesanyja vette magához. A beteget csak pépes ételkezeléssel és folyadékkal tudták táplálni. Kezével összefüggéstelen mozdulatokat tett, de nem ébredt fel. Szívverése és tüdejének működése normális volt, a vér összetételében sem találtak semmi kórosat.

Édesanyja 12 évig gondozta.

(APN — KS)

Emberkéz alkotta oázisok

Az idén adják át az első 25 000 hektár termővé tett földet a termelőszerű termesztésnek a dél-üzbegisztáni karsini öntözőrendszer építől.

Az öntözőrendszer mintegy 900 000 hektár, korábban tel-

beítta, és színtét megadta, s amelyre ha havas fejjel visszanéznek az esztendő távlatából, amely pirosabbá teszi az elmúlt örömeiket és fakóbbá a bánatokat, akkor azt kell látnom, hogy ennyire mégis csak olyan bélyeget nyomott a polgári társadalom, amelynek eltávolítása ma talán még véres sebet okozna. (Élénk tetszés.)

Tudom, polgártársnők, hogy ez a szubjektív megállapodás tisztán az én személyes ügyem — de talán más is tanulhat belőle. A szocializmus mokrata hajó még sokáig fog úszni, míg eléri a boldogok szigetét, és addig sok helyen ki fog kötni, és addig szedegeti föl a polgári utasokat, míg elfognak az utolsó szál, és ez renden lesz így, és ez lesz a világ megváltása. De ha ma mindenki megrohanja a csudahajót, mielőtt kellő előkészülettel, régi világnézete árán megváltotta volna a menetjegyét, az nem válik javára se a hajónak, se az utasoknak. Azon a hajón az utasok nem fogják egymást megérteni, azon a hajón örült zűrzavar lesz, matrózlázadás és utasverekedés, az a hajó ki fog gyulladni, az a hajó el fog süllyedni, s az a legnagyobb vesztesége lesz az emberiségnek, amely valaha érte. Mint ahogy máról holnapra senki se válhat angollá vagy németté, akármilyen őszinte eltökélés van is rá benne, szocializmusát válni se válhat senki máról holnapra. A szocializmus megvalósulása az előcsarnok az a polgári radikális párt, amely közös célja, az átmeneti előkészítésére kéri az önkéntes támogatást, addig, míg ki nem alakul az a közös asszonyi program, amely egyszer egyesíteni fogja a polgári és nem polgári pártok minden asszonyát, s önként fel fogja oldani más pártok teleteltségét alól.

Polgártársnők, én megállapítom magamról,

Szeged a hazai lapokban

1974/13

APRO Ferenc: Szeged felszabadítása 30. évfordulójára. Helyiipar és Városgazdaság, február. [Október 11-re elkészült a Szegedi Vízmuvek és Fürdők Vállalat a Kossuth Lajos sugárút csatornájának átépítését.]

TÓTH Béla: A szegedi Tömörkény-gimnázium és művészeti szakközépiskola szobrász-szakos tanuló hazánk 38 nagyobb városának címerét készíti el társadalmi munkában. Népszava, márc. 21. [Fénykép.]

KELEMEN János: Szeged, haláltánc. — Berczeli A. Károly: Hullámsír. Élet és Irodalom, márc. 23. [Könyvismertetés.]

APÁTI Miklós: Szegedi Nemzeti Színház. — Gergely. Film, Színház, Muzsika, márc. 23. [Kritika Krleza drámájának előadásáról. Fénykép.]

Magyar álker a szabadkai vásáron. Magyar Hírlap, márc. 26. [Dr. Csikós Ferencnek, a Szeged városi tanács titkárnak és a Szegedi Ipari Város igazgatójának elnökének sajtótájékoztatója Szabadkán.]

TANDI Lajos: Siker Szegeden. — Dudás Juli kiállítás. Pest megyei Hírlap, márc. 27. [Kritika Vankóné Dudás Juli szegedi kiállításáról.]

Szegeden: négy sportágban a Medikus-kupaért. Magyar Nemzet, márc. 28.

KRESZ-totó

Múlt havi, február utolsó vasárnapján között KRESZ-totókra összesen 176 megkezdés érkezett be. Megkezdők közül 74-en értek el teljes találatot, vagyis válaszoltak helyesen mind a 13 kérdésre. A helyes megkezdés a következő volt: 1, 1, x, 2, 2, x, x, x, 2, x, 1, 1, 1. A helyes megkezdés beküldők között ki-sorsolt öt jutalomkönyvet a következők kaptak: Bankha Istvánné (Zsombó), ifj. Tóth Mihály (Szeged), Berta István (Szeged), Váradi Eteleka (Algyő) és Csuka Zsigmond (Szeged).

KRESZ-totók feltételei változatlanok. Minden hónapban a helyes megkezdést beküldők között a közlekedésbiztonsági tanács szegedi csoportja könyvjutalmat sorol ki. Aki pedig az év végéig, minden hónap utolsó vasárnapján megjelenő KRESZ-totókat helyesen megkezdte, részt vehet a jövő év januárjában megrendezendő városi vetélkedőn, ahol értékes jutalmakat lehet majd nyerni. A márciusi KRESZ-totó megkezdését levezetőlapon április 15-ig kérjük szerkesztőségünkbe beküldeni. E havi KRESZ-totók a következők:

1. Sáros földútról szilárd burkolatú közútra szándékozik ráhajítani járművel. Mi a teendője?

1. Járműve kerekeit minden esetben köteles a sártól megtisztítani.

x. Járműve kerekeit lehetőleg megtisztítja a sártól.

2. Járműve kerekeit csak akkor köteles megtisztítani, ha autóra hajt rá.

2. Mit jelent a behajtást tiltó táblák alatt „Átmenő forgalom” felirat?

1. A tábla rajzán megjelölt járművek útcaél nélküli (nem onnan, vagy oda szálított) behajtását tiltja.

x. A tábla rajzán megjelölt járművek csak átmenő forgalomban (megállás nélkül) hajthatnak át a tilalmi táblával megjelölt útszakaszon.

2. A táblán szereplő járművek semmi körülmények között nem hajthatnak be oda.

3. Milyen gépjárművek, milyen esetben közlekedhetnek a járdaszírt bal oldalán a villamosvágányokon?

1. A megkülönböztetett járművek minden esetben.

x. A megkülönböztetett gépjárművek, ha jelzéseiket használják.

2. Csak a mentők gépkocsijai, ha megkülönböztető jelzéseiket használják.

4. Gépkocsi vezetését átengedheti-e 15 éves fiának gyakoriak céljából?

1. Csak forgalommentes útvonalakon.

x. Semmiesetre sem.

2. Igen, ha őn is helyet foglal mellette.

5. Jelzőtárcsával megállásra szólítják fel. Mikor köteles megállni?

1. Csak akkor, ha a jelzést rendőri adja.

x. Csak akkor, ha a jelzést egyenruhás közeg adja.

2. Bármelyik a tárcsajelzést, a vezető köteles megállni.

6. Menetrend szerint közlekedő autóbussz a megállóhelyről elindulási számjelét irányjelzővel jelzi. Köteles-e számára a többi gépjármű elsőbbséget biztosítani?

1. Igen, mert közhasználatú gépjárműről van szó.

x. Csak akkor, ha a forgalom zsúfoltsága nagy.

2. Nem, mert az induló jármű köteles elsőbbséget adni.

7. Mi a sebességszokkmentés szabálya kapun ki- és behajtásnál?

1. Szükség esetén sebességszokkmentés 15 km/óra értékig.

x. Szükség esetén sebességszokkmentés 5 km/óra értékig.

2. Szükség esetén sebességszokkmentés a megállásig.

8. Lakott területen kívül teherautóval elromlott járművet vontat. Mennyi a legnagyobb megengedett vontatási sebesség?

1. 40 km/óra.

x. 35 km/óra.

2. 30 km/óra.

9. Lakott területen kívül dömperrel közlekedik. Mennyi a megengedett legnagyobb sebessége?

1. 30 km/óra.

x. 35 km/óra.

2. 40 km/óra.

10. Közhasználatú jármű megállóhelyét jelző tábla közepében milyen távolságon belül nem szabad megállni?

1. A táblától számított két kocsihossz távolságban.

x. A tábla előtt 10, a tábla után 15 m-en belül.

2. A tábla előtt 15, a tábla után 10 m-en belül.

11. Mi a legnagyobb magassági méret, amellyel egy jármű az országot elhagyhatja?

1. Legfeljebb 4 méter.

x. Legfeljebb 3,8 méter.

2. Legfeljebb 3,5 méter.

12. Mikor tilos a tompított fényezés használata lakott területen belül?

1. Ha az úttest kellően meg van világítva.

x. Ha az úttest kellően meg van világítva és jók a látási viszonyok.

2. Semmikor sem tilos.

13. Az úttest szélén elhelyezett villamosíték mellé húzóda jármű áll, és semmilyen jelzést nem ad. Hátulról érkezve melyik oldalról kerülheti ki?

1. Csak balról kerülheti ki.

x. Csak jobbról kerülheti ki.

2. Bármelyik oldalról kerülheti ki.

Felhőkarcoló — szaláminak

Egyszerre egymillió rúd szalámit érlelnék

A Szegedhez közeledő látogatóknak most még a Földrajzi-téplom tornyai tűnnek először a szemébe. Az alföldi város panorámája azonban hamarosan új látványossággal gyarapszik: építik az impozáns, új ipari objektumot, a 64 méter magasra tervezett szalámiérlelő tornyot, amely Szeged legmagasabb üzemi épülete lesz.

Kapacitására jellemző, hogy egyszerre egymillió rúd szalámit érlelnék majd benne, illetve vannak be a jellegzetes, fehér színű, úgynevezett nemes penésszel. (Ez a szalámirúd-mennyiség egymás végéhez rakva végigérné hazánkat egész hosszában.) A tornyban erre teljesen új, nagy termelési-technológiát alkalmaznak, ugyanakkor a világűrű szegedi szalámi aromája természetesen a régi marad.

Az érlelőtornyba egymás mellé és fölé kerülő hűstőmeg, a betonépülettel együtt olyan nagy nyomást gyakorol a talajra, hogy komputerrel kellett kiszámítani, milyen legyen a torony betonalapja. Bonyolította a helyzetet, hogy a városnak azon a részén meglehetősen laza a talaj szerkezete. A számítógép válasza szerint olyan nagy szilárdságú alapra van szükség, amely egy 180 méter magas felhőkarcoló lakóépület nyomását is elviselne.

A Budapesti Műszaki Egyetem geotechnikai tanácsa, a Földmérő és Talajmechanikai Vállalat és a Szegedi Tervező Vállalat szakemberei a számítógéphez táplált integrálegyenletek megoldása nyomán alapként az alábbi betonstruktúra felépítését javasolták: mélyítsenek le 180, egyenként 12 méter hosszú beton-

cölöpöt, ezek tetejére pedig helyezzenek másfél méter vastag, 800 négyzetméteres betontálcát. Erre kell azután a tornyot „ráállítani”.

A Dél-magyarországi Építő Vállalat már elkészült a különleges alapozással, s megkezdhetők a „szalámi-felhőkarcoló” falainak készítését. Egyik legfontosabb része ez a több mint egymillió forint értékű rekonsztukciónak, amelynek nyomán megkezdésbe kerül az évszázados hagyományon alapuló szegedi szalámitermelés.

Dobó Balázs

Hegedűs András:

Móra Ferenc hétköznapijai

45. S amelyben én nem veszíthetnék semmit, mert meg vagyok róla győződve, hogy bármi legyen ma a szocialisták véleménye erről, a szocializmus, amely az emberiség legnagyobb szellemének köszöni létrejöttét, a jövőben sokkal jobban meg fogja becsülni a szellemi munkát, mint ahogy a régi társadalom megbecsülte. S hogy én mégis csak a partról integetek a szocializmus hajójának, amelyről tudom, hogy meg fogja találni az ígért földjét, annak az a magyarázata, hogy magamban sem vagyok biztos, el tudok-e olyan gyökerestől szakadni érzéseimből a polgári osztálytól, amint ez egy igazi szocialdemokratának kötelessége. Nem tudom, nem maradnak-e belső életemnek gyökérszálaiban abban a polgári talajban, amelyben születtem, nevelődtem, amely életem verejtékét

beitta, és színtét megadta, s amelyre ha havas fejjel visszanéznek az esztendő távlatából, amely pirosabbá teszi az elmúlt örömeiket és fakóbbá a bánatokat, akkor azt kell látnom, hogy ennyire mégis csak olyan bélyeget nyomott a polgári társadalom, amelynek eltávolítása ma talán még véres sebet okozna. (Élénk tetszés.)

Tudom, polgártársnők, hogy ez a szubjektív megállapodás tisztán az én személyes ügyem — de talán más is tanulhat belőle. A szocializmus mokrata hajó még sokáig fog úszni, míg eléri a boldogok szigetét, és addig sok helyen ki fog kötni, és addig szedegeti föl a polgári utasokat, míg elfognak az utolsó szál, és ez renden lesz így, és ez lesz a világ megváltása. De ha ma mindenki megrohanja a csudahajót, mielőtt kellő előkészülettel, régi világnézete árán megváltotta volna a menetjegyét, az nem válik javára se a hajónak, se az utasoknak. Azon a hajón az utasok nem fogják egymást megérteni, azon a hajón örült zűrzavar lesz, matrózlázadás és utasverekedés, az a hajó ki fog gyulladni, az a hajó el fog süllyedni, s az a legnagyobb vesztesége lesz az emberiségnek, amely valaha érte. Mint ahogy máról holnapra senki se válhat angollá vagy németté, akármilyen őszinte eltökélés van is rá benne, szocializmusát válni se válhat senki máról holnapra. A szocializmus megvalósulása az előcsarnok az a polgári radikális párt, amely közös célja, az átmeneti előkészítésére kéri az önkéntes támogatást, addig, míg ki nem alakul az a közös asszonyi program, amely egyszer egyesíteni fogja a polgári és nem polgári pártok minden asszonyát, s önként fel fogja oldani más pártok teleteltségét alól.

Polgártársnők, én megállapítom magamról,

mielőtt a polgártársak megállapítanak, hogy mint kortes nemigen tudnám a kenyeremet megkeresni. Igyekeztem tárgyilagos lenni, s ez nem is esett nehezemre, mert hiányzik belőlem az az alapvető politikai tehetség, hogy akár a saját pártom javára is elfogult legyek. Nem tudom, hogy helyes volt-e, amiket mondtam, de azt tudom, hogy őszinte volt. A többi az önkelfogulatlan kritikájának, lelkiismeretének és politikai felelősségérzetének a dolga.”

1918 decemberében a hadügyminisztérium a Munkásotthon céljaira a Berlin körüli honvédlaktanyát engedte át. Móra a Szegedi Naplóban december 19-én Az új ház című cikkében közölte az új Munkásotthont. Móra kevéssé emlegetett prózája egyrészt rangos előzménye és méltó párja Juhász Gyula későbbi nagy verseinek, A Munkásotthon homlokára című költeményének, másrészt értékes dokumentuma annak, hogy Móra értette a szocializmus lényegét és rokonszenvezett azzal. Ezt írta: „Ez az az új ház”, amiről igazság szerint vezércikket kellene írni, de semmi esetre sem lehet róla egy sablonos, közigazgatási hírből tudomást venni. Mégiscsak más az, mint azok a „lakhatási engedélyek”, amiket az úgynevezett illetékes hatóságok ki szoktak adni. Itt egy világeszme kapott lakhatási engedélyt egy olyan házra, amely egy másik világeszme számára készült. A maga emberiségének hermelinpalástjába öltözött felsőuralkodó, a Munka vonal be abba a szomorú palotába, amelynek követit a kizsákmányoltak, a szegények, a nyomorultak verejtékével ragasztották össze, hogy vára legyen az erőszaknak, az elnyomásnak, a világbiro militarizmusnak.”

(Folytatjuk.)